

1. Palma i Ramon Llull (2 h)

La figura de l'escriptor, filòsof, místic, teòleg, professor i missioner del segle XIII Ramon Llull és una de les reeixides i transcendents de la història de Mallorca. La seva obra escrita –redactada en català, occità, llatí i àrab– és la més extensa produïda per un sol autor medieval. Vida, obra i llegat han tingut un gran ressò, no sols a la seva illa natal sinó arreu d'Occident. És a Mallorca, i concretament a la ciutat de Palma, on trobam la concentració més nombrosa de retaules, quadres, talles, plaques, etc. que ens recorden la devoció que tingueren els mallorquins envers aquest personatge. A més a més d'aquests elements, aquí també es localitzen indrets tan cabdals per a la seva memòria com n'és el sepulcre, la ubicació de la casa natal o el convent de Santa Margalida –indret on escoltà un sermó dedicat a sant Francesc d'Assís que el feu mudar de vida–. També hi resten institucions que ens remeten directament al llegat lul·lià, com ara l'Estudi General Lul·lià o la Societat Arqueològica Lul·liana.

És per tot això que trajectòria vital, llegat, devoció i llegenda es barregen a la ciutat de Palma d'una manera singular i intensa.

Preu d'entrada a Sant Francesc: 2,50 € per persona

2. Llegendes de Ciutat (2 h)

La capital de Mallorca guarda un corpus llegendari extensíssim i variat. Façanes, carrerons, topònims, esglésies, convents, escuts, miradors... tots guarden una història creada i recreada per un poble, fins esdevenir part del seu cabal de llegendes, tradicions i anècdotes.

3. Viatge per l'art de Mallorca: el Museu Diocesà (del segle V dC a Gaudí) (2 h)

El Museu Diocesà de Palma alberga una de les col·leccions més importants de la història de l'art a Mallorca. Tres són els trets més destacables: la periodització magnífica (que alberga peces del segle V dC fins a Gaudí), la sempre lloable característica de contenir un fons no gaire extens i ben seleccionat, i, finalment, la qualitat altíssima de totes i cada una de les peces, algunes de les quals força singulars i altres clau per entendre la història de l'art a Mallorca. Això fa que, tot plegat, sigui un museu que sincretitza molt bé els períodes artístics i abraça, a més a més, una franja àmplia de la història de la nostra illa.

Preu entrada al museu: 3 € per persona

4. La Seu de Mallorca: història, art i llegenda (2 h)

L'edifici més important patrimonialment és, sens dubte, la Seu de Mallorca. Alçada sobre la primitiva arximesquita de la Madina Mayurqa, els seus murs alberguen part de la millor col·lecció artística de les Illes Balears. Però, a més a més, l'edifici més emblemàtic de l'illa també acull gran quantitat de tradicions, ritus i llegendes que tot bon amant de la cultura pròpia no pot deixar de conèixer i gaudir.

5. Palma musulmana: del 902 dc a la conquesta de Jaume I (2 h – 2,5 h)

Aparentment, poques restes ens han arribat de la Madina Mayurqa. Malgrat aquesta sigui una creença generalitzada, realment no és així. A més dels banys àrabs i de l'alcassaba de l'Almudaina, molts són els detalls que fugen a la vista de tothom: restes de les mesquites, l'urbanisme, la hidràulica, les murades, les portes d'accés a la Madina, etc. La visita, per tant, ofereix una veritable descoberta d'un patrimoni latent, bàsic per entendre la posterior evolució de la capital de Mallorca.

Preu entrada als banys àrabs: 1,50 € per persona

6. La crònica negra de Ciutat: justícia i la Inquisició (s XIII-XIX) (2 h)

Palma comparteix amb la resta de les capitals d'Occident una crònica negra que encara no roman escrita. Lluny de ser l'illa de la Calma –tal com la batejà S. Rusiñol–, fins a l'arribada de l'era contemporània, la nostra terra ha estat plena de fets delictuosos que han determinat, fins i tot, la política de tot el regne. En aquesta passejada descobrirem com actuava la justícia seglar i religiosa (la Inquisició), les seues dels seus òrgans de repressió així com els escenaris dels fets luctuosos que més han fet trontollar la vida de Mallorca.

7. Palma i el Modernisme (2 h)

La ciutat de Palma ofereix, juntament amb Sóller, la concentració dels millors edificis a Mallorca adscrits a aquest moviment artístic que fità l'Occident de construccions bellíssimes. Tot i que la influència i difusió fou molt menor que en altres bandes, l'arribada dels primers projectes de reforma i nova construcció, a principi del segle XX, suposà un veritable impacte en la fisonomia de la capital. Avui dia romanen bona part d'aquells edificis que dotaren de modernitat la ciutat secular.

8. Palma vista pels escriptors mallorquins del segle XX (2 h)

La capital de Mallorca no sols ens proposa arquitectura; sinó que també s'hi han inspirat pintors i escriptors nombrosos de tots els temps. Pel que fa a aquests darrers, a través de la seva mirada i paraula saberen captar totes les cares d'aquest urbanisme secular: els racons, els edificis, les anècdotes, els veïnats, les passions, les enveges, les sentors, les llums, etc. A través d'aquesta passejada descobrirem una petita, però alhora profunda, part de la Ciutat de Mallorca, de la mà dels més representatius escriptors mallorquins del segle anterior, el més prolífic, fins aleshores, pel que fa a fruits artístics i literaris.

9. Cases i patis senyorials de Palma (2 h)

Palma de dins murada, i en concret les parròquies de Santa Eulàlia, Sant Francesc, Sant Miquel, Sant Jaume, Sant Nicolau, Santa Creu, etc., és marca d'antigor i monumentalitat, de restes del gòtic urbà i grans patis d'essència barroca, façanes sòbries i finestres blasonades... Els immobles històrics de la Palma alta i baixa —Canamunt i Canavall— pertanyents a la classe noble, als comerciants i mercaders rics (tant mallorquins com forans), als grans togats o religiosos de posició elevada, són mereixedors d'admiració, no sols per la qualitat artística dels patis, finestres, balconades, cambres, etc., sinó també per la més que general longevitat de la seva història. La casa, especialment per a aquesta

classe social ciutadana, era també un símbol de l'estatus, l'escenari des d'on es concretava el poder.

10. Memòria de la Belle Époque: la barriada del Terreno (2 h)

La barriada ciutadana del Terreno, arran de la parcel·lació i establiment a mitjan segle XIX de l'antiga possessió homònima, es convertí a principi del segle XX en un dels barris més representatius de l'alta burgesia ciutadana, destinat bàsicament a l'esplai i l'estiu. En paraules de Santiago Rusiñol: «és el lloc on els bons burgesos se'n van a reposar, a l'estiu, del que hagin pogut fer a l'hivern». En aquesta activitat, a més de descobrir l'antiga possessió i algunes restes del passat llunyà que han sobreviscut a la implosió urbanística, gaudirem de l'arquitectura contemporània (on destaquen els edificis d'adscripció modernista i eclèctica) i també de les biografies dels personatges més singulars i influents del segle passat. Tota una descoberta.

11. Palma: ciutat de la dona (2 h)

La història de Palma també l'han escrita les dones. L'univers femení sempre ha quedat amagat sota el protagonisme masculí, tot i la seva rellevància en el dia a dia de la nostra societat. Però, tot i aquest quefer silencios i alhora transcendental, alguns noms han de ser destacats per la gran aportació –encara ben poc coneguda per al públic en general– a la nostra cultura, des de molts i diversos àmbits: docència, mecenatge, activitat intel·lectual, política... Amb aquest itinerari descobrirem la biografia i les circumstàncies històriques d'algunes d'aquestes dones que contribuïren també de forma decisiva a la formació de la nostra idiosincràsia.

12. L'itinerari de la conquesta (2 h i 30 m)

El 31 de desembre de 1229, les murades de la porta de Bab al Kofol cediren davant l'envestida del rei Jaume I. A partir d'aquesta data, la història de la capital mallorquina i de tota l'illa canvià radicalment, fins al punt d'esdevenir aquell dia com a fita fundacional de la nostra cultura. Amb aquest itinerari descobrirem els espais clau d'aquell jorn –des de la mateixa porta fins a l'arribada a l'alcassaba de l'Almudaina–, tant des del punt de vista de la història com des de l'anecdota. Un itinerari per entendre les claus de la base de la nostra cultura.

13. Paraula forana: Palma i la mirada dels viatgers (2 h i 30 m)

La visió de Palma com a referent literari arrenca especialment en els escriptors que visitaren la nostra illa el segle XIX. Carrers, edificis, celebracions, costums, indumentària... han cridat l'atenció a aquells trescadors forans que en un arravatament de curiositat visitaren la nostra geografia. Alguns en deixaren les impressions sobre el paper, constituint aleshores una veritable radiografia del tarannà de la societat preturística mallorquina. Amb aquest itinerari, es descobriren algunes d'aquestes mirades... fetes paraula.

14. El barri de Santa Catalina: entre l'arquitectura, l'urbanisme i la tradició (3 h, amb un descans)

El barri de Santa Catalina fou la primera agrupació urbana extramurs de Palma. Mentre la ciutat vella s'anava tancant en diversos recintes, aquí fou fundat al segle XIV un hospital en l'advocació de santa catalina dels orfes, origen remot del barri. al segle XIX, la pressió demogràfica creà la necessitat de fundar un assentament urbà nou, fora de la ciutat, que, no sense dificultats, s'aconseguí. Avui dia, Santa Catalina i es Jonquet mantenen encara l'esperit de barri, centralitzat pel mercat i caracteritzat per un gran nombre de botigues i d'establiments tradicionals que lluiten per no desaparèixer. A més d'aquests valors, cal recordar que aquest barri guarda una mostra interessant del denominat «modernisme popular».

15. Palma jueva (2 h i 15 m)

Què sabem dels jueus de Mallorca? Com s'estructurava l'espai on habitaven? Quants eren? Quins oficis tenien? Per què se'ls va reprimir? Què queda del call de Ciutat? Totes aquestes preguntes –i moltes més– es respondran en aquest itinerari, que comprèn el període entre la conquesta del rei Jaume I i la conversió massiva de 1435. Una ruta per descobrir un llegat, tot i que força ocult, ben transcendent per a la història mallorquina.

16. Canamunt i Canavall (2 h)

El segle XVII és un dels més obscurs i violents de la història illenca. Durant més de sis dècades, les lluites protagonitzades per les bandositats rivals conegudes com a Canamunt i Canavall marcaren el dia a dia de la societat i en deixaren una marca profunda que encara té ressò en l'actualitat. En aquest itinerari descobrirem els escenaris on es va gestar, desenvolupar i concloure aquest període convuls, així com la biografia d'alguns dels seus protagonistes.

17. L'Àngel: història i llegenda de sant Vicenç Ferrer a Palma (2 h)

Encara que breu, la visita de Vicenç Ferrer a Mallorca (1413-1414) fou un dels esdeveniments socials i religiosos de més transcendència del segle XV mallorquí. Les grans dots de predicador i, sobretot, la fama de taumaturg l'avalaven i asseguraven un dels èxits religiosos i polítics amb més repercussions de tota la història de l'illa, i concretament de la capital. De fet, són molts els espais que apareixen marcats amb la seva presència, no sols històrica sinó especialment llegendària. En aquest itinerari descobrirem tant la dimensió real com la folklòrica d'aquest personatge que capgirà la vida dels mallorquins.

18. El dimoni: història i llegenda del Comte Mal a Palma (2 h)

Ramon Burgues Safortesa (1627-1689) fou un personatge històric complex i polifacètic, el qual, per vicissituds diverses, ha acabat per convertir-se en l'arquetipus llegendari del mal. El comte habità contrades diverses de l'illa, on es dibuixaren els relats llegendaris. I Palma, n'és un. En aquesta ruta es descobriren els indrets de la capital mallorquina que marquen la biografia, tan real com llegendària, d'aquest personatge maleït.

19. El Castell de Bellver: el somni del bon rei (2 h)

Una de les grans meravelles del patrimoni major de les Illes Balears és el Castell de Bellver. A través d'aquest itinerari es descobriran la història, el patrimoni, els protagonistes de la construcció, els que passaren per llurs dependències, les anècdotes i, fins i tot, les llegendes que envolten aquesta joia de la Mediterrània occidental.

Preu d'entrada: 4 € per persona

20. El Museu de Mallorca: l'arca de l'art mallorquí (2 h)

El superb edifici de Ca la Gran Cristiana alberga des del 1961 la seu del Museu de Mallorca, l'espai on es troba la millor i més completa mostra de peces d'art de Mallorca, des de la prehistòria fins als nostres dies. Amb aquest itinerari es pot fer un recorregut per les diferents etapes de l'art mallorquí, a partir de les peces més destacades i significatives: un viatge per la història de l'art fet a Mallorca i de Mallorca.

*Hora d'inici: 11 h

Preu d'entrada: 2,40 € per persona

21. Can Vivot: l'excel·lència del Barroc civil de la Ciutat de Mallorca (2 h)

La capital mallorquina ha estat seu de cases notables i de patis excel·lents. La casa era més que un simple habitatge: era llinatge, honor, riquesa i poder. De fet, una de les condicions per assolir condició de noblesa era tenir «casa ben bastida». Avui dia, època de canvis i mudances, aquesta realitat només es pot entendre en molts pocs exemples. En aquesta ocasió es té l'oportunitat de descobrir els interiors d'un dels millors exemples conservats d'allò que representa una casa nobiliària mallorquina. Així mateix, la visita es completa amb un repàs a totes les cases que compartiren veïnatge amb Can Vivot.

*Hora d'inici: 9.45 h

*Nombre visitants limitat

Preu d'entrada: 12 € per persona

22. De Can Desclapers a la Puresa: inicis de l'educació contemporània a Mallorca (2 h)

La casa cavalleresca de Can Desclapers (o Can Clapers) va ser una de les més destacades de la Palma del segle XVI. En el segle XIX va ser adquirida pel bisbe Bernat Nadal i es convertí en un dels centres educatius femenins més innovadors i destacats de tot l'àmbit educatiu de Mallorca i de l'Estat, especialment gràcies a l'impuls que li donà Gaietana Alberta Giménez, *Madre Alberta*. Avui dia, lluny de la tasca educativa, manté estrictament mobiliari i essència de la vella escola vuitcentista, per on passaren noms tan importants per a la història i cultura de Mallorca com M. Antònia Salvà, Margalida Caimari, etc.

*Nombre visitants limitat

23. Palma i els set pecats capitals (2 h)

Santiago Rusiñol batejà Mallorca com l'illa de la calma. Si bé en bona part ha estat així, l'illa –i especialment la capital– guarden una altra cara, molt més fosca i inquietant: pels seus carrers i casals s'hi amagaven la gola, l'avarícia, la peresa, la ira, l'enveja, la supèrbia i la luxúria, és a dir, els set pecats que les primeres ensenyances catòliques identificaren per educar i instruir, sempre en contraposició amb les set virtuts. En aquest itinerari es podran descobrir històries i anècdotes ciutadanes relacionades amb cada un dels set pecats capitals.

24. Del gra al forn: ruta de pa a Palma (2 h)

El pa, a més d'aliment, és un tret d'identitat essencial i potentíssim: identifica una cultura, un sistema de valors, un paisatge, un calendari agrícola, un folklore, una simbologia, etc. La ruta serveix per descobrir els indrets històrics relacionats amb l'emmagatzematge i la distribució del gra i la farina a la capital mallorquina, així com també anècdotes, tradicions i, fins i tot, alguna llegenda relacionades amb aquest producte de primera necessitat. També es recorreran alguns forns històrics de Palma i es farà un tast en un establiment emblemàtic.

Nota: el tast del producte s'ha de negociar amb els forns que es vulguin visitar.